

**CL. V. Ioannis Wamesii, I. C. Celeberrimi, In Academia
Lovaniensi Antecessoris Primarii, Responsorum Sive
Consiliorum De Iure Pontificio Tomus ...**

Wamesius, Johannes

[S.l.], 1643

De Testamentis. Consilium CCCCVII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98716](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98716)

tem, seu cum morietur: nam, ut inquit Castrensis, in d. l. *Quamquam*, antequam moriatur non est ortum jus detrahendi, sed oritur in mortis articulo, ideoque incipit in persona hæredis; ut satis sit in proposito, quod Ioannes non declaraverit se in polle uti Trebellianica. * Cum itaque Ioannes hæredes instituerit in proprietate bonorum suorum, universali usufructu eorumdem relicto uxori; hoc saltem tolerandum videri posset, ut uxor quartæ Trebellianicæ usufructum, & hæredes proprietatem deducere possent; sic tamen, ut eis in eam quartam primum imputentur, quæ alienata sunt, l. *Marcellus* §. *Res qua* Ad SC. Trebell. item quæ titulo legati ex eodem testamento accepit, Doct. in l. *In quartam* Ad L. Falcid. & tertio fructus omnes, quos à tempore mortis Domini Andrea ex bonis restitutioni subiectis percepit. Quamvis enim iure singulari in hæredibus necessariis fructus omnes non computentur in quartam, l. *Invenimus* C. Ad SC. Trebel. aliis tamen hæredibus omnino imputantur, l. *In fideicommissaria* & ibi Alex. Ad SC. Trebel. quia iudicio defuncti percipiuntur, l. *Mulier* §. *si hæres in fine* Ad SC. Trebel. quorum fructuum rationem diligentem, si inest Theodoricus, nihil dubitandum, quin ad eam summam facili ascendant, quæ pro totâ Trebellianica sufficere possit.

19. Quam rationem certiorē putamus, quā confugere ad illud præsidium, quasi in his regionibus Trebellianicæ nullus extet usus: non enim tollitur lex solâ defuetudine, si contrariâ consuetudine, vel lege non sit abrogata; neque actibus hominum aliter sit observatum, etiam si mille annis nemo lege scriptâ usus sit. Neque ad rem facit, si dicatur non exrare exemplum detractæ Trebellianicæ: nam cum utrumque sit in arbitrio hæredis, detrachere, & non detrachere, si forte velit latius fidem exhibere testatori, l. *Qui totam eed. tit.* non potest ex voluntaria omissione detractiois dici inducta consuetudo abrogatæ Trebellianicæ.
20. Proinde inquirendum est, num contradicito iudicio aliquando ita sit iudicatum & practicum; quo casu nihil dubitandum esset, quin nulla detractio fieret: si enim testator prohibere potest Trebellianicam, d. *Auth. Sed cum testator* & ibi Doct. consuetudine vel statuto induci poterit illius generalis & universalis prohibitio.

De Testamentis.

SUMMARIUM.

Legatum Minoritis relicto.

1. Testamentum præteritione collateralium consanguineorum non rumpitur.
2. Angustia temporis non vitiat.
3. Condicio difficilis, dummodo non sit impossibilis, non vitiat.
4. Condicio impossibilis pro non adiecta habetur.
5. Testamentum corrumpit non adita hereditate.
6. Hereditatem ex testamento contemnens adire in fraudem præstat legata.
7. Testamenti insinuatio ubi ex statuto facienda non est necessaria in pñs legatis.
8. Minoritis magna legari non possit.
9. Minoritis hæredes institui non possunt.

10. Minoritis in fraudem hæredum legari non potest.
11. Monasterium Minoritarum ingrediens testari potest.
12. Minoritis ad divinum officium legari potest aliquand annuum.
13. Meru factum dici nequit, quod spe præmii vel lucri factum est.
14. Ademptio penalis ex causa permessa valet.
15. Patruus in successione collateralis præferitur consobrino.
16. Actor sequi debet forum Rei.

CONSILIUM CCCCVII.

PETRVS Goffart adolescens annos natus septemdecim. post annum probationis exactum, facturus professionem regula S. Francisci, in Monasterio Minorum Civitatis Namurcensis, prius habita communicatione cum M. Gabriele Plennecocque suo patruo, & ab intestato proximo ejus legitimo hærede, de dandis per dictum Magistrum Gabrielem duobus millibus florenorum pro successione seu hereditate ejusdem Petri, suum condidit testamentum, in quo in omnibus suis bonis paternis constituit hæredem dictum M. Gabrielem, sub onere & conditione dandi ad manus Syndici seu Patris spiritualis dicti Monasterii mille ducentos florenos distribuendos modo & formâ in dicto testamento præscriptis, videlicet ut mille floreni applicarentur in ædificationem Dormitorii in dicto Monasterio; item ducenti impenderentur in dicti testatoris professionem, libros, vestimenta, & illius alia necessaria: volens ulterius, ut idem M. Gabriel adhuc daret octingentos florenos; ex quibus voluit centum distribui in primitiis ipsius testatoris. Adscriptis præterea in dicto testamento, & in codicillis legatis pluribus, usque ad dictam summam octingentorum florenorum, qui sunt reliquum dictorum duorum millium, quos M. Gabriel pro bonis paternis obtulerat. Et de bonis suis maternis ad utilitatem aliorum disposuit. Quo testamento facto, testator suam professionem tenuit, & M. Gabriel, dicto Petro sic civiliter per professionem mortuo, bona ipsius apprehendit, dictoque Patri spirituali renuntiavit, ne prædictam pecuniam distribuatur, sed sibi reddat; ob id, quod ad illam promittendam & numerandam dolo, & metu amittendorum paternorum bonorum inductus fuerit, quodque dictum testamentum secundum consuetudinem approbatum non foret. Quæritur, an id rectè faciat seu facere possit; & an dictum testamentum sit validum & iustum; & an eo annullato, idem M. Gabriel ab intestato futurus sit proximus hæres; præsertim in bonis paternis, exclusâ dicti M. Gabrielis sororis detunctæ filiâ?

Ad quas quæstiones ordine respondendo, dicimus, nihil occurrere, nec proponi, cui hoc testamentum & sequentes codicilli nullitatis aliquo vitio laborare dici possint: sunt enim facta & condita ab eo, qui juris sui erat, nec parentes, nec liberos superstitibus habebat; & in iusta ætate, quæ ad testandum requiritur, constitutus erat, utpote quatuordecim annis major, l. *Qua ætate* De testam. Idque cum observatione formæ & solemnitate testandi, quæ nunc passim ex obtinente consuetudine obtinuit, testamenta condi coram Notario & testibus

testibus; qui etiam duo tantum sufficiunt, *Doct. in l. ult. C. De testam. Boerius decis. 228.* cum in hoc testamento sint adhibiti quatuor. Quam in parte existimamus per consuetudines seu iura municipalia civitatis Namurcensis huic generali consuetudini derogatum non esse; tantoque minus ex parte dicti M. Gabrielis dictis testamento & codicillis contradici posse, quod idem M. Gabriel in eo sit institutus hæres universalis in bonis paternis dicti testatoris, & præterea aliquot prælegatis etiam honoratus: * quamvis tamen eo præterito, & quocumque alio etiam extraneo hærede instituto, ob huiusmodi præteritionem testamentum non possit dici nullum; cum nec frater teneatur fratrem, multo minus fratris filium, patruum, vel avunculum hæredem instituere, *l. 1. D. De inoff. testam. l. Fratres, l. Fratres C. eod.*

2 Nec ex eo capite dici potest dicta præfari Gabrielis institutio scripta vitiosa, quod sit sub conditione quasi impossibili; numerandorum scilicet mille ducentorum florenorum eodem ipso die, quo testamentum scriptum est, & vires habiturum non erat, cum professio testatoris diu postea sit sequuta; & sic cum pecuniæ numeratio in expedito semper non sit, *l. Si dubiter in fine princ. De fideiuss. videatur huiusmodi temporis angustia vitari; ut ex ea causa vitatur stipulatio, si ab eo, qui Romæ est, hodie Carthagini date quis stipuletur, l. 3. §. Si quis ita De eo quod certo loco, §. loca Institut. De verb. obligat.* * Nam in huiusmodi conditione non est impossibilitas, sed difficultas tantum, quæ non vitiat, nec excusat, *l. Continuum §. illud De verb. obligat.* Sufficit enim huiusmodi factum, hodie dari seu numerari mille ducentos florenos, esse in suo genere possibile, etiam si huic aut illi, propter defectum tantæ pecuniæ, id difficile vel impossibile sit. Et impossibile non fuisse conditionem, res ipsa & rei eventus docuit, ex eo, quod (ut per instrumentum notariale nobis exhibitum constat) dictus M. Gabriel, factâ intimatione huiusmodi testamenti, & de adscriptis in eo conditionibus, eodæ die dandi seu deponendi prædictam summam ad manus præfati Patris spiritualis, eodem etiam die huiusmodi summam corraferit, & ad manus ejusdem deposuerit. † Cum aliqui in ultimis voluntatibus, quæ majorem favorem merentur, hoc sit receptum, quod etiam verè impossibiles vel ex natura, vel ex facto, conditiones pro non scriptis habeantur; & legato seu institutione purâ manente, rejiciantur, & pro non adjectis habeantur, *l. 1. D. De condit. instut. l. Si Mevia De her. instut. & quæ ex angustia adjecti temporis constituitur impossibilitas, ad possibilitatem reducat sublati temporis angustia, l. Si quis ita institutus & ibi Bald. De condit. instut. l. Si mihi & tibi §. Proculus De legat. 1. tit. quod adscripto die impossibile est fieri, tempore nihilominus fiat possibile. l. Celsus in fine De recept. arbit. c. Cum dilecti versic. Si enim mandatur De dolo & contum. Lud. Roman. conf. 148. Queritur numquid. † Neque rursus dictus M. Gabriel efficere poterit, ut dictum testamentum reddatur nullum, seu destituatur, per hoc, quod ex eo testamento non sit hæres, & tamquam proximus agnatus bona dicti testatoris apprehenderit & relevaverit ab intestato; nam etsi verum sit, quod non adit hære-*

Conf. Wamf. Tom. II.

ditate per scriptum hæredem, destitutum quasi testamentum suo capite, efficiatur nullum, seu nullius effectus, & testator sic reddatur intestatus, *l. 1. in princ. De legat. hered. l. 1. De inoff. rupto & c. l. Intestatus De verb. signif.* * hoc tamen ex adverso quoque verum est, quod si hæres scriptus sit in testamento, is, qui nullo condito testamento, ab intestato habiturus erat testatoris hereditatem, non adeundo, & sic omittendo causam testamenti, ut hereditatem ab intestato cum majore commodo, & sine ordine legatorum, habeat, in fraudem testamenti, & legatorum facere dicatur: ideoque perinde habeatur, quoad implendum iusta testatoris, si sint legata, si fideicommissa, si conditiones, ac si ex testamento hereditatem adisset, *D. & C. toto tit. Si quis omnia causa testamenti ab intest. vel alio modo poss. her.* Ita ut hæc dicti M. Gabrielis cautela ad subvertendum dictum testamentum, aut enervandum legata in eo testamento relicta, ei prodesse non possit.

Ex qua consideratione quoque nihil ad subvertendum testamentum hoc facere potest, quod hoc testamentum non sit insinuatum, & approbatum secundum consuetudinem dictæ civitatis Namurcensis: nam sibi hoc imputare debet M. Gabriel, qui id non procuravit, & ut ab intestato hereditatem obtinere posset, in fraudem juris id permisit. Cum aliqui huiusmodi insinuatio & approbatio in pijs legatis necessaria non sit, etiam ijs locis, ubi statuto vel consuetudine huiusmodi insinuatio vel approbatio intra certum tempus requiritur; ut respondit Baldus, *conf. 184. Municipali lege in fine nu. 5. vol. 5.*

Quod tamen attinet ad legata de supradictis summis pecuniæ dicto Monasterio pro conficiendo Dormitorio, pro emendis libris, pro expensis professionis, primitiarum, & pro vestitu præfati testatoris, præstandis ac distribuendis; ex dicta summa bis mille florenorum, partim in promptis, alio tempore præscripto per dictum M. Gabrielem numeranda, difficultas non modica oritur; an stante dicto testamento in alijs suis capitibus, idem M. Gabriel pati debeat, ut Pater spiritualis tamquam fiduciarius dicti testatoris, prædictas summas in præmentionatas dicti Monasterij & testatoris causas, distribuat, aut distributas repetere possit? Difficultatem facit, quod huiusmodi legatum seu præceptum de danda & distribuenda tantâ summâ dicto Monasterio, contineat magnam & exorbitantem quantitatem; per quam si non tota, magna saltem pars paternæ hereditatis, seu bonorum paternorum eviscerari & absorberi videtur; quod licet in alijs personis capacibus tolerari possit, etiam sine facultate detrahendi Falcidiam ex legatis pijs, *l. Decem De fideicom. libert. §. Si quis autem Authen. De hered. & falcid. Tiraq. De privileg. pia causa cap. 26. in Fratibus tamen & Monasterijs Fratrum Minorum Ordinis S. Francisci, quia nudam paupertatem profitentur, id tolerandum non videtur; quibus erogari quidem & testamento legari potest eleemosyna, sed quæ eleemosynæ modum non excedat.* * Unde per Clementinam constitutionem, *Clem. Exvi §. cum enim ad veritatem, vers. declarando De verb. significat.* prohibentur hæredes institui; quia hereditatum & successuum nullatenus capaces sunt; & non tantum

nam non possunt heredes institui, verumetiam nec valorem hereditatis, aut successionis eis relinquere licet; imò nec à testatore tam magna summa per formam legati aut fideicommissi eis relinquere potest, quæ hereditati aut successioni æquivalet, aut quæ prærità ab hærede, emolumentum hereditatis ei ablaturæ sit, *Clem. Exivi §. nec licet ei valorem.* * Indeque improbantur *d. Clem. Exivi §. nos autem*, inductiones horum Fratrum, quas per se aut suos Patres spirituales (ut vocant) vel alios faciunt apud testatores, ut eis ultra modum, quam postulat aut patitur elemosyna, testamento legent seu provideant: censetur enim id fieri in fraudem iuris, & contra debitum professionis, ac regulæ dicti Ordinis; & ex malo ac sinistro oculo, collinante in bona temporalia, quæ dicti Ordinis Fratres regulam profitendo semel abdicarunt, *d. §. nos autem, §. cum vero d. Clem. Exivi.* Ita ut cum in proposito ex tam magna quantitate, quæ ex dicta paterna hereditate hic deliberetur, fraus iuri fieri videatur, illius quantitatis quoque incapax censeri debeat dictum Monasterium, *Nicol. Everar. Praeses cons. 60. Venerabilis Domine.* Ut etiam iure civili idem constitutum est in his, qui vel pro toto, vel pro parte ex alijs causis incapaces sunt, *l. Quod conditionis de donat. mort. causa;* sic ut huiusmodi legata pro non scriptis sint: ideoque ex iuris dispositione apud hæredes, illorum præstatione gravatos, permanere debeant, *l. 1 §. pro secundo C. de cad. tollen. l. si in metallum De his quæ pro non scriptis hab. & ibi Bart. & Bal. in Authent. Ingressi nu. 15. C. De sacros. Eccles. Vique adeo, ut Petrus Ancharanus consulendo responderit, cons. 199. Primum dubium, Fratribus Minoritis relicto contra supradictam Clementis Quinti constitutionem, *d. Clem. Exivi*, per hæredem bonâ, & tutâ conscientia retineri possit.*

Cæterum quamvis hæc in aspectu aliquam probabilitatem habere videantur, in recessu tamen penitus re persensâ, nullum ea in parte est impedimentum, quo minus dicto Conventui Minorum hæc legata, & ad usum professionis, primitiarum, librorum, ac vestitus dicti testatoris reservata, præstari debeant, & præritâ retineri possint. * Nam in primis manifestum est etiam ex prædictæ Clementinæ constitutionis dispositione, *d. Clem. Exivi §. cum vero*, quod ingredienti, seu profitentes dictum Ordinem Minoritarum, ut alij cuiuscunque Ordinis Monachi, *Authent. Si quis maluerit & ibi D. D. C. de sacros. Eccles.* habeant facultatem faciendi de rebus suis, ut inter vivos, quod volunt, *l. in re mandata C. Mandati l. 2. D. Si à patre, quis manumissus fuerit*, ita quoque per testamentum seu aliam quamcunque speciem ultimæ voluntatis disponendi; idque etiam ad utilitatem Monasterij, quod ingressuri sunt, aut alterius cuiuscunque, saltem moderatè per modum elemosynæ, consideratis Monasterij necessitatibus: necessitatibus, inquam, non tantum quoad victum & vestitum quotidianum, de quo in longum tempus non debent huius Ordinis profecti esse solliciti: verumetiam quoad ædificia tam sacra, quam non sacra ipsius Monasterij; ad quorum ædificationem aut reparationem legari potest, etiam expressè, & sic legatum recipi, retineri, & expendi, *c. Exivi §. adhuc quia fra-*

tribus de verb. signific. in 6. Mille itaque floreni, qui in dicto testamento relicti sunt prædicto Monasterio ad illos expendendos in ædificationem Dormitorij, omnino debentur. Nec eatenus dici potest fraus fieri, aut sinistro seu malo oculo captam esse hereditatem aut successionem dicti testatoris; cum ea pecuniâ vix inchoari posset multo minus perfici aliquid Dormitorium in Monasterio Minorum; quod solet in sua circumscriptione esse magnum, & plurium contignationum; etiam si illud nullâ curiositate aut magnificentia notabile, vel excessivum fieret, & (uti oportet, *d. Clem. Exivi §. ad nostrum*) ad formam, seu figuram habitaculi pauperum, non magnitudo, extrueretur. Quæ etiam summa mille florenorum, arbitrio boni viri non posset videri exorbitans, etiam si in reparationem antiqui Dormitorij tantum legata fuisset: nam reparatio in magno Dormitorio facile ad eam summam excurrere posset. Neque in huiusmodi legato seu relicto, quod non sublevari men. 12 dicitatem Fratrum (qui etiam ex splendido & bene facto tecto ædificio alimenta habere non possent) tam præcisè præfens necessitas inspicienda est & ad illam modum legati, an excessivus, an immoderatus sit, definiendus; sed etiam futura necessitatis haberi potest ratio. Vnde est, quod ex Frederico de Senis, consil. 12. Fratres predicatorum, docet Baldus, in Auth. Ingressi nu. 19. C. De sacros. Eccles. quod etiam annuum aliquid legari possit ad cultum divinum in Monasterio Minorum; puta ad luminaria, vel ornamenta templi; multo magis una etiam notabilis summa in illud, quod extra alimenta Fratrum, successivam causam necessitatis habet, *Bart. lib. 1. Minoritarum. l. 2.* Ita ut cum hic fraus argui non possit ex re ipsa, seu obiecto, quamvis notabilem summam constituent mille floreni, relicto utile censeri debeat. Nec tamen parte argui potest dicti Monasterij, seu Fratrum illius, sinister seu malus oculus; hoc est inhiatio in successionem; præsertim quia hoc onus dumtaxat impositum sit bonis paternis, quæ sola hereditatem, & successionem testatoris non constituerant, *l. Ex facto 2. De hered. insti.* sic ut nihil faceret ad inutilitatem dictorum relictorum, etiam si dici posset, quod valor bonorum paternorum non multum superet summam his mille florenorum. Satis enim est, dictum M. Gabrielem non fuisse gravatum, ultra illorum valorem; & quod præter illa testator quoque alia bona habuerit, quæ conjunctim unam hereditatem seu successionem non duas constituerunt.

De alijs mille florenis laborandum non est, cum ex illis dumtaxat quinqueaginta floreni sint relicti dicto Monasterio pro emendis libris; reliqui in necessitatem, vel præsentem vel futuram dicti testatoris, pro sustinendis oneribus professionis, primitiarum & vestitus, vel in alias pias causas, vel in legata cognatis & amicis relicti sunt, & inter hos dicto M. Gabrieli ex illis ducenti floreni, ita ut in effectu non sit gravatus nisi in mille octingentis. Et tantum abest, ut hac in re aliquid actum aut machinatum sit in fraudem iuris, quia etiam ad eam excludendam testator laboraverit; dum legatum quadringentorum florenorum in testamento relicto pro fundandâ bursâ in Universitate

veritate Lovanienſi ad ſtudio unius Religioſi dicti Monafterij, quod eſſet contra dicti Ordinis regulam, revocaverit, & in amicos, & cognatos diſtribuerit. Neque enim dolo, aut in fraudem feciſſe dici poteſt, qui fraudem ſtudiuit excludere, *l. pater §. filio De leg. 2.* Poſſent forte proferri circumſtantia aliqua, ex quibus cupiditas dicti Monafterij, ſeu pro eo laborantium, aliquo modo detegi poſſet; ſed cum omnis inductio & perſuaſio, ſeu preces non prohibeantur, *l. ult. c. Si quis aliq. teſtari prohib.* niſi quæ inducant evidentem præſumptionem niſtri, & mali oculi; & ex prædicta quantitate, quæ ad prædictum Monafterium pervenit, non poſſit conſtitui magnus exceſſus, non putamus illam ſufficere ad inducendam nullitatem huiusmodi relictorum. Cum alioqui propter exceſſum, non vitaretur totum legatum, ſed reducenſum eſſet dumtaxat ad moderatam, licitam, & permiſſam quantitatem, *d. l. Quod conditionis ut exceſſiva tantum refragetur*: quam tamen Bartolus, *lib. 1. Minorum diſtinct. 2. cap. 2. & lib. 2. cap. 2.* exceſſivam non putat, aut ſaltem propter exceſſum non vitari, ſi quod ultra præſentem & imminentem neceſſitatem excurrit, reſervetur ad futuram neceſſitatem; quæ quotidiana mendicitatis neceſſitatem non tollit vel ſublevat. Sanè hoc M. Gabrieli permittendum non eſt, ut ex ſua perſona fraudem conſtituere poſſit; quaſi ſcilicet fraudatus ſit per hoc, quod nimiam quantitatem promiſerit, ſeu teſtatori permiſerit ad illam uſque eum gravare: nam cum juſtam partem habeat, nec beneficio minoris ætatis poſſit ei ſuccurri per reſtitutionem in integrum, ſibi imputare debet: ut ſibi imputare debet, quod minus lucroſam, aut legis oneratam hereditatem adierit, & adeundo oneribus artis alieni, ac legatorum ſe attrinſerit, *l. Si libertas c. de nuptijs, d. l. 1. §. ſi is qui quadringenta ad Trebell.*

13 Et quod de metu proponitur, quaſi metu amittende hereditatis M. Gabriel nimium promiſerit, dederit, aut permiſerit teſtatori, probabile non eſt: etenim id potiùs ſpe adſpicende hereditatis, quæ ei neceſſario non debebatur, *l. In ſuis a contrar. ſenſu de lib. & poſt. l. 1. c. Si quis aliq. teſtari prohib.* ac ſtudio avertendi, ne teſtator alium inſtitueret, uti poterat, *l. 1. de inoff. teſtam. l. Fratris c. eod.* quàm metu factum dici debet, *argum. l. Cum te c. de his quæ vi met. cauſ.* Metu enim conſtringi eum, qui ſpe præmij, ſeu lucri aliquid facit, non recte dicitur, *l. Titio centum §. Titio De cond. & demonſtr.* Et ut metu factum, beneficio reſtitutionis emendetur, oportet talem metum eſſe, qui eadæ etiam in conſantiſſimum virum; quod dici non poteſt in eo, qui cum legitimus hæres ab inteſtato eſſet, cogitatione quod teſtator alium poſſet heredem inſtituere, vel rogatus, vel ultro promittit ſe ejus imperata vel in vita vel poſt mortem facturum.

Cum alioqui ſi quis metus eſſet in promittendo, iſcenſerit deberet diſſenſus & ſublatus per ſequentem ſolutionem, quam M. Gabriel denuntiatione conditionis ſub qua ſcriptus erat, ſibi facta, ſtatim fecit, *d. l. cum te c. de his quæ vi met. cauſ.* Præterea quia M. Gabriel huiusmodi ſolutionem ſeu depoſitionem fecerit, non ratione præcedentis conventionis, ſeu promiſſionis vel obli-

Conf. Wameſ. Tom. II.

gationis alicujus, quæ nulla fuit; ſed tantum ut experimentum faceret, quoddam ſub conditione dandæ tantæ pecuniæ cuperet ſe potiùs quàm alium, qui hoc onus & forte majus lubenter eſſet ſubiturus, heredem ſcribi. Nam ſi in vim pacti reſ tranſiſſet, diſputari poſuiſſet, num vires haberet; quaſi nulla ſit pactio ſuper futura ſucceſſione, *l. Stipulatio hoc modo De verb. oblig. & ibi Iaſ. nu. 20. §.* Prout etiam teſtator non ex hoc pacto ſic diſpoſuit ad utilitatem Monafterij, & aliorum legatariorum; ſed quaſi nihil inter eum, & M. Gabrielem ejus patrum actum eſſet, inſtituit illum heredem, ſub conditione dandæ & deponendæ huiusmodi prædictæ ſummæ, cum poſſibili ademptione ei relictorum, & nullitatis dictæ inſtitutionis, ſi conditioni huiusmodi non pareret; quod jure facere poterat. Nam ademptio poſſibilis, ſi, quod teſtator dari, vel fieri præcepit, non fiat, permiſſa eſt, tam in hereditatibus, quàm in legatis, *l. unica c. de his quæ pæna nomine in teſtam. ſcrip.* Proinde & ſi M. Gabriel repudiare poſuiſſet hanc hereditatem, illamque nec ex teſtamento, nec ab inteſtato adire; & ſic repetere illam pecuniam, quam parendi conditioni cauſa ante aſſitam, multò magis ante delatam hereditatem perſolverat; quaſi ob cauſam datam cauſa non ſequuta, *l. 1. in fine De condit. cauſ. dat.* quia tamen illam adiit, & apprehendit, repetitioni locus non eſt, quaſi cauſa ſequuta, ob id, quod libere illam ex teſtamento delatam, omiſſa cauſa teſtamenti repudiare, in fraudem legatorum occupando illam, ab inteſtato non potuit, *ſur. D. & C. ſiquis omiſſ. cauſ. teſtam.* Atque ita maniſeſtum ſit, quod M. Gabriel non tantum non poſſit ſolutam, ſeu dicto Michaeli de lauce traditam pecuniam ad mille ducentos repetere, ſed præterea etiam cogatur reliquam uſque ad ſexcentos alios, ſecundum præceptum teſtatoris intra præſcriptum terminum ſuperaddere: alioqui privatur omni commoſo ſuæ inſtitutionis, *l. unica c. de his quæ pæna nomine.*

Itaque fruſtrà quaeritur ad quem pertinere deberent dicti teſtatoris bona, cauſa prædicti teſtamenti ad cauſam inteſtati redacta; cum iſt ſtatus dicti teſtamenti, ut eò ex cauſis ſuperius deducis, redigi non poſſit. Quod ſi fieri poſſet, dubitatio nulla eſſet, quin quia teſtator nec aſcendentes nec deſcendentes hæredes, nec fratres nec ſorores habuit, ſolus futurus eſſet hæres dictus M. Gabriel, excluſa ſororis ſux filiâ, quæ teſtatori conſobrina tantum in quarto gradu coniuncta fuit: cum M. Gabriel patruus in tertio gradu ſit conſtitutus; ideoque ut gradu, ita jure potiùs in ſucceſſione eſſe debeat, *l. Avunculo c. communia de ſucceſſ. Boerius conſ. 32. Videret quod de iure nu. 4.* Et quidem ex jure communi in bonis undecumque proveoientibus: ſed cum ex conſuetudinibus locorum ſeparatio ſeu diſtinctio in origine bonorum habeatur, ut paterna paternis, materna maternis acquiſita, vel proximo in ſolidum, vel mediatim paternis, mediatim maternis obveniant, diſpiciendum eſſet, quæ ſit ſpecialis conſuetudo, ſeu lex municipalis in Comitatu Namurcenſi, Pariſormiter inotilis eſt quaſtio, quo loco, ſeu coram quo iudice repeti poſſit hæc pecunia, quam M. Gabriel M. Michaeli numeravit: fruſtrà enim de iudice, & illius competentia quaeritur, cum

cum actio nulla vel inefficax est. * Quæ tamen
 16 si efficax esset, institui deberet coram Iudice dicti
 Michaelis, cui numerata est pecunia, si eam in ma-
 nibus adhuc habet, c. cum sit generale De foro compet.
 l. latus ordinem C. De iurisdic. omnium Iud. sin Mo-
 nasterio soluta, ab illo repetenda esset, deberet
 institui coram Iudice ex privilegio Ordini Mi-
 norum dato; propter notoriam illius Ordinis, &
 personarum exemptionem, Oldradus consil. 228.
 Quod fratres in sine. Quæ omnia diligentius fortè,
 quam desiderabit M. Gabriel, qui nos consulit,
 discutimus; ut re exactius discutiâ, apertius in-
 telligat ei consultum non esse, se huic testamento
 & dispositioni opponere, aut illi contravenire;
 meliusque futurum, si sumptibus inanibus se non
 vexet: cum non tantum spem obtinendi non ha-
 beat, sed etiam, si contra faciat, in manifestum
 periculum amittendi omnis commodi bonorum
 per dictum testatorem relictorum se coniiciet.

De Testamentis.

SUMMARIUM.

Legatum Ecclesiasticis relictum an debeatur Re-
 ligiosis.

1. Ecclesiastici sunt non tantum seculares clerici, sed
 etiam conventuales.
2. Qualitas adiecta verbo debet adesse tempore verbi.
3. Oblatio parentum an faciat liberos esse deditos statui
 Ecclesiastico.
4. Religiosus quis dicatur.
5. Destinatio quando pro actu sit.
6. Destinatus ad Religionem pro Religioso habendus est.

CONSILIUM CCCCVIII.

I VSTAM dubitationem habere nobis non vi-
 detur, quod pro parte Reverendæ Dominæ
 Abbatis, & Conventus Vallis nostræ Do-
 minæ propè Huyum proponitur; an relictum
 residui, quod Venerabilis D. Ioannes Henrici
 Canonici Cathedralis Ecclesiæ Leodiensis in
 suo testamento pro semisse prolibus fratrum & so-
 rorum suarum statui Ecclesiastico debitis reli-
 quit, etiam pertineat ad D. Catharinam filiam
 Gerardi Henrici fratris dicti testatoris, in præ-
 fato Conventu professam? † Nam perinde, imò ma-
 gis in statu Ecclesiastico versari, ei que dediti esse
 creduntur, qui monasticam vitam sub probatâ re-
 gula emissio voto religionis agunt, ac qui in sæ-
 culo degentes clericalem, canonicalem, aut sacer-
 dotalem statum assumpserunt, c. Non est vobis, c.
 Cum v. r. m. c. Porrectum De reg. & trans. ad relig. l. as.
 in Auth. Ingressi n. 24. C. De sacros. Ecclies.

Neque quicquam in contrarium urget, quod
 tempore scripti testamenti Catharina nondum fue-
 rit religionem professæ, quasi sic ad eam non per-
 tineat legatum, quod eo tempore non fuerit de-
 ditum statui Ecclesiastico: * ob id, quod qualitas
 2 adiecta verbo, vel participio, intelligi debeat se-
 cundum tempus verbi, l. Titius De milit. testam. l. In
 delictu §. si extraneus De noxal. action. Laur. calcem.
 consil. 15. Viso testamento; ita ut testator tantum
 complexus videatur eos, qui iam tunc, cum scri-
 beretur testamentum, statui Ecclesiastico dediti
 erant, non qui postea eum statum assumerent.

Nam testator præcisè sese non retulit ad tempus
 testamenti, sed generaliter ad conditionem pro-
 lium fratrum & sororum: sic ut ex verosimili
 mente ejusdem probabilissimum sit dicere, testa-
 torem non tam ad præsens tempus scripti testamen-
 ti, quam ad tempus suæ mortis se retulisse.

Deinde ut hoc dici non possit, satis tamen ea
 qualitas convenit præfatæ Catharina; id id, quod
 non tantum per patrem suum, sed etiam ipsum te-
 statorem aliquot annis ante testamentum fuerit
 oblata Monasterio, & in eo usque ad professio-
 nem inclusivè, continuè educata, & ad religio-
 nem suscipiendam edocta. * Hujusmodi enim
 patris, & testatoris oblatio, ac loci in dicto Mo-
 nasterio pro dicta Catharina petiti impetratio suf-
 ficere ad hoc, ut dicatur dedita statui Ecclesi-
 stico, c. Si significatum, c. Cum virum De reg. & trans.
 ad relig. Multum enim interest inter deditum, &
 dedicatum: illud etenim est destinationis & pro-
 positi magis, hoc extremæ perfectionis, Bart. &
 alij in Auth. Si qua mulier c. de sacros. Ecclies.

Et quamvis Religiosus propriè & strictè lo-
 quendo nemo sit, nisi voto emissio, & ne quidem
 in anno probationis, c. Religioso De sent. excommu-
 nic. lib. 6. l. as. in d. Auth. Si qua mulier n. 59. reli-
 gioni tamen deditum esse negari non potest, qui
 animo & intentione proficendi in Monasterio
 agit. Sic ut hoc casu ipsa destinatio tam Catha-
 rinæ, quam parentum & amicorum pro ea eam
 haberi faciat, atque si Religiosa tunc fuisset †
 Nam hic non est simplex cogitatio ad actum, quo
 casu destinatio non solet pro actu accipi, l. as.
 Zasius & alij in l. cetera §. sed si reparavit De leg. 1.
 sed progressus ad actum: habitu scilicet dictæ
 Catharinæ à primâ horâ, quâ in Monasterio ex-
 cepta fuit sic composito, uti solet carum, quæ po-
 stea proficentur. * Et hoc est, quod dixit l. ason,
 in d. Auth. Si qua mulier n. 23. favore religionis
 idem judicandum esse de eo, qui est in actu; se-
 quuta præsertim postea perfectione actus; prout
 hic sequuta est Catharinæ professio, testatore ad-
 huc vivente & præsentem. Et sane eam fuisse vo-
 luntatem testatoris, ex eo quoque constat, quod
 cum alijs omnibus liberis fratrum & sororum,
 atque etiam ipsius Gerardi in mundo existentibus,
 in eodem testamento providerit specialiter
 nusquam tamen aliquid reliquerit particulariter
 huic Catharinæ; sic ut verosimillimum sit, testato-
 rem eâ comprehendisse sub generali relicto resi-
 dui; potissimum propter paucitatem eorum, qui
 ex liberis fratrum & sororum statui Ecclesiastico
 dediti inveniuntur.

De Testamentis.

SUMMARIUM.

Legatum pauperibus.

1. Pauperibus per legata & institutiones relinquere potest.
2. Fraudem legi non facis, qui se illi conformas.
3. Legati incapaci alicuius rei sine suo delicto, assignatio præstanda est.
4. Momentaneum dominium considerabile non est.

CON.